EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 29.7.2022
COM(2022) 383 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Granskningsrapport om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens

Granskningsrapport om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens

Juli 2022

Innehåll

Inledning 2

I. I. GENOMFÖRANDET INLEDS: TA OSS STÄRKTA UR EN GLOBAL PANDEMI 3

I.a Tillfälle till en investering i och en reform av EU:s ekonomi 3

I.b Direkt ekonomiskt stöd 6

II. RESULTAT HITTILLS: BIDRAG TILL MÅLEN I DE SEX PELARNA OCH TILL JÄMSTÄLLDHET 8

II.a Sex pelare för framtidssäkrad återhämtning: granskning av uppnådda delmål och mål 8

II. b Hur faciliteten för återhämtning och resiliens främjar jämställdhet 23

III. ATT GÖRA NU: ETT FLEXIBELT INSTRUMENT SOM ANPASSAS EFTER OMSTÄNDIGHETERNA 29

III.a Stärka de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna inför nya utmaningar 29

III.b Vägledning för medlemsstaterna inför uppdateringen av planerna 31

Slutsats 31

Inledning

Faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades genom förordning (EU) 2021/241 den 19 februari 2021 i syfte att främja sammanhållning genom att lindra covid-19-krisens ekonomiska och sociala konsekvenser och göra EU bättre förberedd inför framtida utmaningar, främst genom att ge stöd till den gröna och den digitala omställningen. Arton månader senare pågår genomförandet av faciliteten enligt plan och fortskrider snabbt i enlighet med den tidsram för reformer och investeringar som medlemsstaterna har fastställt. Hittills har 100 miljarder euro betalats ut från faciliteten, 56,6 miljarder euro i förfinansiering och 43 miljarder euro i utbetalningar, och genomförandet av planerna för återhämtning och resiliens ger påtagliga resultat i praktiken, i form av både investeringar och reformer, i alla de sex pelarna i faciliteten.

Denna granskningsrapport följer på den första årsrapporten[1] om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens som offentliggjordes den 1 mars 2022. I enlighet med artikel 16 i förordningen innehåller denna rapport en kvantitativ bedömning av hur planerna för återhämtning och resiliens bidrar till å ena sidan klimatmålet och det digitala målet, å andra sidan var och en av de sex pelarna. I rapporten beskrivs hur återhämtnings- och resiliensplanerna hanterar jämställdheten. Utöver detta behandlas Europaparlamentets betänkande om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens[2], och rapporten innehåller även information om genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanerna fram till och med den 30 juni 2022 utifrån de uppgifter som redovisas i resultattavlan för återhämtning och resiliens. Mer information tillhandahålls även genom NextGenEU-kampanjen som kommissionen inledde i maj 2022[3].

Enligt artikel 16 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens ska granskningsrapporten även innehålla iakttagelser och vägledning till medlemsstaterna inför den uppdatering av återhämtnings- och resiliensplanerna som de ska göra efter 2022 års uppdatering av det högsta ekonomiska bidraget. På grund av den geopolitiska och ekonomiska utvecklingen till följd av Rysslands invasion av Ukraina beslöt kommissionen att lägga fram iakttagelser och vägledning tidigare som en del i kommissionens vägledning för planerna för återhämtning och resiliens inom ramen för RePowerEU[4], som offentliggjordes i maj 2022.

[1] COM(2022) 75 final.
[2] Finns på https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0171_SV.html.
[3] I enlighet med artikel 34.3 i förordningen. Se https://europa.eu/next-generation-eu/index_sv.
[4] Vägledningen finns på https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c_2022_3300_1_en_0.pdf.

I. I. GENOMFÖRANDET INLEDS: TA OSS STÄRKTA UR EN GLOBAL PANDEMI

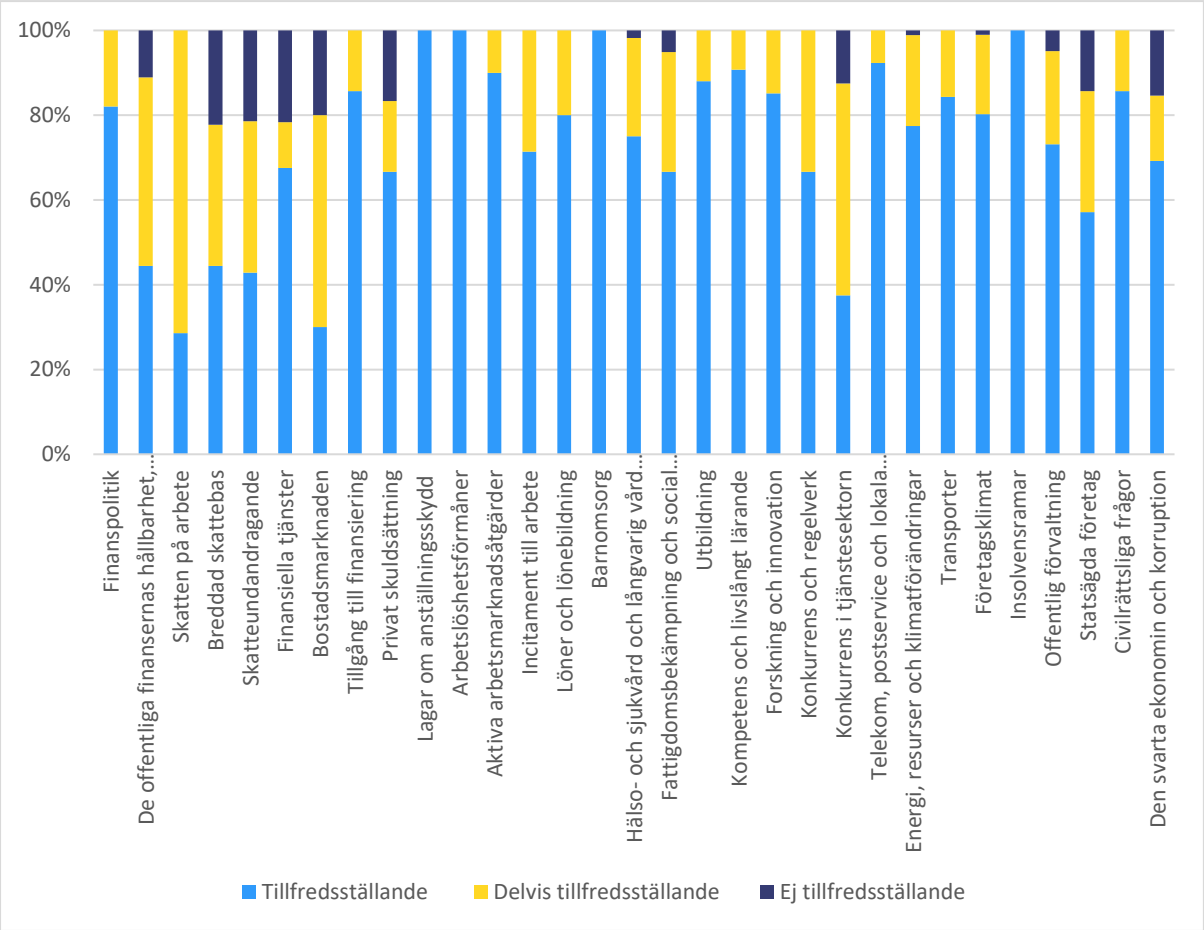
I.a Tillfälle till en investering i och en reform av EU:s ekonomi

Det har gått mer än två år sedan faciliteten för återhämtning och resiliens lades fram som svar på en kris av ett slag som vi inte tidigare hade upplevt. EU:s ekonomi genomgår en grundläggande omvandling i ett oroligt världsläge med många osäkra faktorer. Därför är syftet med faciliteten att främja EU:s ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning genom att finansiera reformer och investeringar med långvariga effekter och ge allomfattande stöd till den gröna och den digitala omställningen. Tanken med det resultatbaserade upplägget i faciliteten är se till att tillfället till reform i medlemsstaterna utnyttjas effektivt fram till 2026. Uppskattningar[5] visar att medlen från NextGenerationEU, om de används väl, förväntas öka EU:s BNP med runt 1,5 procent och kan dessutom bidra till att nya arbetstillfällen skapas. Den fleråriga budgetramen och NextGenerationEU, tillsammans med de biljoner euro som medlemsstaterna redan har lagt på nationella åtgärder, har gjort EU mer motståndskraftig och bättre rustad för att klara utmaningarna som pandemin och andra framtida kriser för med sig. Enligt aktuella prognoser finns det stor tillväxtpotential i EU:s ekonomi trots den rådande oron och bränslebristen på de globala marknaderna som orsakats av kriget i Ukraina. Det råder exceptionell osäkerhet kring tillväxtprognoserna, och risken för en nedgång är stor. Med tanke på den stigande inflationen och höjda räntor ser behovet av stöd från faciliteten nu ut att vara större än någonsin, och den kan ge viktigt stöd till medlemsstater som står inför svåra omständigheter.

Planer för återhämtning och resiliens från 25 medlemsstater har godkänts av kommissionen och rådet. Reformerna och investeringarna i återhämtnings- och resiliensplanerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en stor del av de utmaningar som fastställs i de landsspecifika rekommendationer som medlemsstaterna har fått inom ramen för den europeiska planeringsterminen (vilket framgår av figur 1).

[5] Se Pfeiffer P., Varga J. och in 't Veld J. (2021), *Quantifying Spillovers of NGEU investment*, European Economy Discussion Papers, nr 144 och Afman et al. (2021), *An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility*, *Quarterly Report on the Euro Area* (QREA), vol. 20, nr. 3 s. 7-16. I båda studierna betonas även resultatens känslighet för de viktigaste antagandena.

Figur 1 Andelen landsspecifika rekommendationer som finns med i de 25 återhämtnings- och resiliensplanerna, per politikområde (enligt definitionen i databasen CeSaR)

Källa: Europeiska kommissionen.

Genomförandet av faciliteten har successivt kommit upp i marschfart tack vare medlemsstaternas ihållande engagemang. Arbete pågår mellan flera medlemsstater och kommissionen om de operativa överenskommelserna. Dessa måste undertecknas för att en ansökan om utbetalning ska kunna lämnas in. Fram till dags dato har 13 operativa överenskommelser avtalats[6] och följts av elva ansökningar om utbetalning[7] och utbetalningar till sex medlemsstater[8]. För att faciliteten ska bli en framgång på lång sikt är det avgörande att medlemsstaterna fortsätter med det engagemang som de redan har visat prov på för att uppnå sina delmål och mål i tid. För att faciliteten ska ge resultat krävs även ett nära samarbete med arbetsmarknadens parter, civilsamhällesorganisationer, lokala och regionala myndigheter, ideella organisationer och andra berörda parter, som har varit med och utformat planerna och nu har en viktig funktion att fylla för att genomföra dem. Utöver detta kan medlemsstaterna

[6] Operativa överenskommelser har undertecknats med Cypern, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien och Spanien. Ytterligare tolv operativa överenskommelser förväntas undertecknas före utgången av 2022.

[7] Ansökningar om utbetalning har kommit in från Frankrike, Grekland, Italien, Kroatien, Portugal, Rumänien, Slovakien och två från Spanien och Italien.

[8] Utbetalningar har gjorts till Frankrike, Grekland, Italien, Kroatien, Portugal och Spanien.

även få hjälp med att genomföra sina planer från Europeiska kommissionens instrument för tekniskt stöd.

Framsteg mot att uppnå de digitala målen och klimatmålen i förordningen

Faciliteten för återhämtning och resiliens ger möjlighet till en mängd olika reformer och investeringar som kan bidra till att miljömålen och de digitala målen kan uppnås i EU. I alla nationella återhämtnings- och resiliensplaner går mycket stöd till den gröna omställningen. Minst 37 procent av de anslagna medlen i planerna måste gå till klimatåtgärder. Utöver miljömålet på 37 procent måste alla enskilda åtgärder följa principen om att inte orsaka betydande skada för de mer övergripande miljömålen. Referensvärdet på 37 procent överskrids i alla planer (40 procent av medlen i planerna har anslagits för klimatmål), och ett antal medlemsstater lägger mer än hälften av sina anslagna medel på klimatmål. Faciliteten kommer dessutom att bidra till EU:s digitala omställning. Stöd från den går till reformer och investeringar i digital infrastruktur, digital kompetens, digital teknik och FoI, så att EU kan gå i framkant när det gäller teknik och företag och den offentliga sektorn digitaliseras. Enligt förordningen ska medlemsstaterna avsätta minst 20 procent av sina anslagna medel på åtgärder för den digitala omställningen, men de flesta medlemsstater har gått längre än så: 26 procent av de sammanlagda anslagna medlen för planerna går till digitala mål. Tyskland och Österrike kommer till exempel att investera omkring 53 procent i digitala mål, och Luxemburg, Litauen och Irland 32 procent vardera av sina sammanlagda anslag.

Utifrån de uppgifter som inkommit genom halvårsrapporteringen pågår arbetet mot att uppnå delmål och mål utan fördröjning. I slutet av april 2022 rapporterade medlemsstaterna om sitt genomförande av planerna i den andra halvårsrapporteringen. Enligt de uppgifter som lämnats in framskrider genomförandet av planerna i stabil takt, och medlemsstaterna har kommit en god bit på väg i genomförandet av sina planer.

Både reformer och investeringar i planerna genomförs i god takt, och delmål och mål uppnås.

Exempel på reformer med uppnådda delmål

- **Kroatien** har antagit en lag om alternativa drivmedel.
- **Frankrike** har genomfört en reform som gäller förvaltningen av de offentliga finanserna.
- **Grekland** har antagit och börjat tillämpa en lag om avfallshantering.
- **Italien** har antagit lagstiftning om att reformera rättsväsendet.
- **Portugal** har antagit en nationell strategi för att bekämpa fattigdom.
- **Spanien** har antagit en nationell plan för digital kompetens.

Medlemsstaterna har även genomfört ett betydande antal investeringar. Några exempel ges i rutan nedan.

Exempel på investeringar där målen uppfyllts

- **Kroatien** har gett stöd till företag för att höja energieffektiviteten och öka användningen av förnybar energi inom industrin.
- **Frankrike** har beviljat 400 000 bonusar för renovering av privata bostäder.
- **Grekland** har upphandlat uppförande av 13 regionala civilskyddscentrum (PEKEPP) genom program för offentlig-privata partnerskap.
- **Italien** har förlängt incitamenten för bättre energieffektivitet i bostadshus.
- **Portugal** har skrivit under de avtal som behövs för ett planerat inköp av 600 000 datorer till elever och lärare.
- **Spanien** har godkänt en plan för digitalisering av små och medelstora företag 2021–2025 för att öka digitaliseringen i småföretag och främja teknisk innovation.

Till sist är det värt att nämna att medlemsstaterna i den första fasen av genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanerna har uppnått ett antal delmål om att se till att investeringar utnyttjas på nationell nivå samtidigt som man har sett till att det finns lämpliga kontrollsystem. Italien har till exempel infört nya administrativa förfaranden för att förenkla och standardisera de krav som företag måste uppfylla för att få tillgång till medel från faciliteten för återhämtning och resiliens och inrättat ett databassystem för övervakning av hur faciliteten genomförs i olika regioner. Frankrike har i samma anda förbättrat kontroll- och revisionssystemet genom att fastställa samordningsorganens och berörda ministeriers arbetsuppgifter och ansvar, införa förfaranden för insamling och lagring av data rörande faciliteten och fastställa revisionsstrategin avseende betalningsansökningar.

I.b Direkt ekonomiskt stöd

Det stabilt framskridande genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanerna har lett till att 20 procent av de avsatta medlen i faciliteten redan har betalats ut. Över 56,6 miljarder euro har betalats ut som förfinansiering till 21 medlemsstater, och 43 miljarder euro har betalats ut efter att delmål och mål har uppnåtts. Sedan den första ansökan om utbetalning, som lämnades in av Spanien den 11 november 2021, har kommissionen fått in ytterligare tio ansökningar om utbetalning[9], och under 2022 förväntas över 30 ansökningar lämnas in. Per den 30 juni[10] hade sex länder fått sina första utbetalningar (Kroatien, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal och Spanien), och med den sista utbetalningen till Kroatien har det sammanlagda beloppet som kommissionen har betalat ut från faciliteten uppnått det symboliska hundramiljardersstrecket, endast ett år efter att de första planerna officiellt

[9] Från Spanien igen 30.4, Frankrike 26.11.2021, Grekland, Italien, Portugal, Kroatien och Slovakien 29.4 och Rumänien 31.5.

[10] Slovakiens första ansökan om utbetalning Spaniens andra godkändes av kommissionen de 21 juli 2022. När dessa båda utbetalningar har gjorts kommer den totala utbetalda summan att vara 112,4 miljarder euro.

lämnades in. Den snabba takten i utbetalningarna hittills visar att faciliteten är ett ändamålsenligt finansieringsinstrument och att medlemsstaterna är högt motiverade att genomföra de aktuella reformerna och investeringarna.

Faciliteten för återhämtning och resiliens – kommunikation och synlighet

I artikel 34 i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens fastställs kommunikationskraven på medlemsstaterna och återhämtnings- och resiliensplanerna. Här förklaras att medlemsstaterna ska framhålla att finansieringen kommer från EU och säkerställa EU-finansieringens synlighet bland annat genom att visa upp EU:s emblem och en finansieringsförklaring med lydelsen ”Finansieras av Europeiska unionen – NextGenerationEU” och att de ska tillhandahålla enhetlig, ändamålsenlig och proportionell riktad information till olika målgrupper, däribland medierna och allmänheten. Dessa krav bekräftas i finansieringsavtalen som kommissionen skriver med alla medlemsstater som får stöd från faciliteten, och medlemsstaterna beskriver dessutom sin kommunikationsstrategi i återhämtnings- och resiliensplanerna.

Medlemsstaterna har vidtagit en rad åtgärder för att synliggöra stödet från faciliteten. De har bland annat skapat nationella webbplatser om faciliteten, offentliggjort sina återhämtnings- och resiliensplaner och följt de kommunikationsstrategier som beskrivs i planerna. Medlemsstaterna (och de slutliga stödmottagarna) visar även upp lämpliga finansieringsförklaringar och EU:s emblem i tillämpliga fall.

Kommissionen bistår medlemsstaterna med regelbunden rådgivning och fortsätter att stödja deras arbete med att öka facilitetens synlighet. Förutom resultattavlan för återhämtning och resiliens har kommissionen skapat en webbplats för faciliteten[11]. Där återfinns även de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna och länkar till de olika nationella webbplatserna. Kommissionen diskuterar även regelbundet frågor som rör faciliteten med medlemsstaterna inom ramen för nätverket INFORM EU (ett EU-övergripande nätverk av kommunikationsansvariga som ansvarar för att informera om EU:s och medlemsstaternas projekt som finansieras genom EU-medel, där även faciliteten för återhämtning och resiliens ingår). Kommissionen har anordnat fem särskilda INFORM EU-möten, där medlemsstaternas sakkunniga får råd och kan utbyta erfarenheter som specifikt gäller kommunikation och synlighet för faciliteten för återhämtning och resiliens.

Kommissionen anordnar även gemensamma evenemang tillsammans med medlemsstaterna, där man framhäver den europeiska dimensionen i projekt som får stöd genom faciliteten. Det som främst bör noteras här är årliga evenemang som utgör viktiga tillfällen till kommunikation. Här möts institutioner, berörda parter (särskilt arbetsmarknadens parter och civilsamhället) och mottagare av stöd från faciliteten för att diskutera hur genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanerna fortskrider.

Fyra årliga evenemang har redan genomförts 2022 (EE, LV, MT och PT). De återstående genomförs till hösten. Tjänstemännen som arbetar med den europeiska planeringsterminen på kommissionens representationer har en central funktion när det gäller att anordna de årliga

[11] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_sv.

evenemangen och mer allmänt när det gäller att främja samarbete kring kommunikation i medlemsstaterna.

Utöver detta bjuder kommissionen regelbundet in lokala medier till informationsträffar i samband med att ansökningar om utbetalning handläggs. Genom dessa vill man klargöra alla eventuella frågor om kommissionens bedömningar.

Till sist har kommissionen även startat den gemensamma kommunikationskampanjen NextGenEU, som ska öka kännedomen om återhämtningsplanernas omfattning och mål runtom i Europa. Kampanjen inleddes våren 2021, och kommer inom kort att inriktas mer på att informera om den konkreta nyttan med NextGenerationEU-finansierade projekt i de olika medlemsstaterna.

II. RESULTAT HITTILLS: BIDRAG TILL MÅLEN I DE SEX PELARNA OCH TILL JÄMSTÄLLDHET

II.a Sex pelare för framtidssäkrad återhämtning: granskning av uppnådda delmål och mål

Enligt artikel 29.3 i förordningen ska kommissionen rapportera om hur de enskilda återhämtnings- och resiliensplanerna bidrar till facilitetens sex pelare som beskrivs i artikel 3 a–f. De sex pelarna är följande:

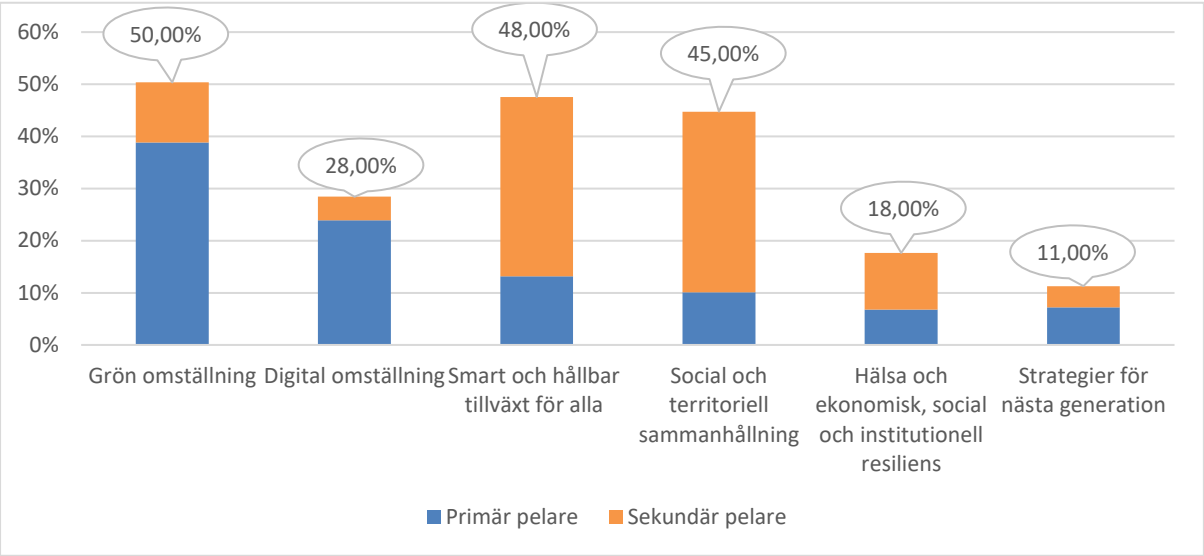
- Grön omställning.
- Digital omställning.
- Smart och hållbar tillväxt för alla, inbegripet ekonomisk sammanhållning, sysselsättning, produktivitet, konkurrenskraft, forskning, utveckling och innovation, och en välfungerande inre marknad med starka små och medelstora företag.
- Social och territoriell sammanhållning.
- Hälsa samt ekonomisk, social och institutionell resiliens, inbegripet med målet att bland annat öka krisberedskapen och kapaciteten för krishantering.
- Strategier för nästa generation, barn och ungdomar, såsom utbildning och kompetens.

De sex politiska pelarna motsvarar prioriterade politikområden av europeisk betydelse och utgör facilitetens tillämpningsområde. Eftersom enskilda åtgärder ofta är mångfacetterade och kan kopplas till flera pelare sker rapporteringen genom att varje enskild åtgärd (eller delåtgärd) kopplas till två politiska pelare (en primär pelare och en sekundär)[12]. I figuren nedan ges en översikt över de beräknade utgifterna per politisk pelare utifrån de 25 planer som kommissionen antagit. Grön omställning, smart och hållbar tillväxt, liksom social och territoriell sammanhållning är de områden som mest medel går till (mellan 40 och 50 procent) i de undersökta medlemsstaterna. Till digital omställning går 29 procent av utgifterna, medan 16 procent går till åtgärder kopplade till hälsa och ekonomisk, social och

[12] Åtgärder kopplas till primära och sekundära pelare utifrån deras relevans. Det främsta politikområdet i den enskilda åtgärden (till exempel grön eller digital omställning) avgör den primära pelaren, medan den sekundära pelaren bestäms av det näst främsta politikområdet i åtgärden.

institutionell resiliens, vilket även beror på att åtgärder som vidtagits i samband med coronapandemin. Sist, men inte minst, går över 12 procent av utgifterna till åtgärder för nästa generation, såsom utbildning och kompetens.

Figur 2 Andel av de beräknade utgifterna i återhämtnings- och resiliensplanerna som går till de olika politiska pelarna

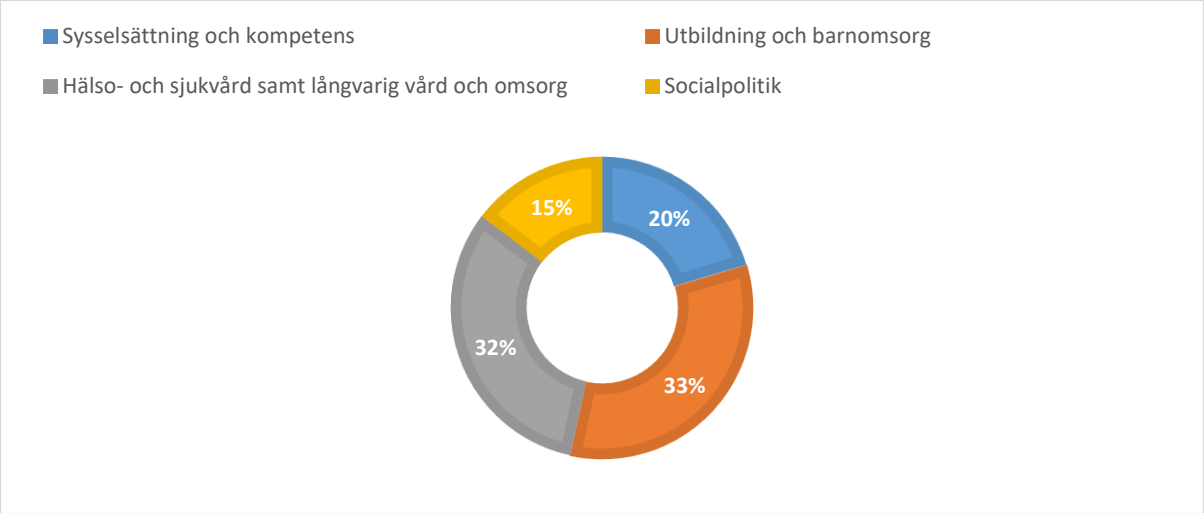

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens. Anmärkning: Varje enskild åtgärd bidrar till två av de sex pelarna (en primär och en sekundär). Det sammanlagda bidraget till alla pelare som visas uppgår därför till 200 procent av de beräknade kostnaderna i de godkända planerna. Hur många procentandelar som bidrar till pelarna grön omställning och digital omställning beräknas inte på samma sätt som procentandelarna som bidrar till klimatmålen och de digitala målen. De senare beräknas med en annan metod (som beskrivs i bilagorna VI och VII till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens).

Mer än en fjärdedel av de sammanlagda utgifterna i de antagna planerna planeras gå till det sociala området, bland annat till barn och unga (figur 3). Eftersom det är viktigt att satsa på sociala utgifter efter pandemin ges kommissionen i förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens befogenhet att anta en delegerad akt där man fastställer en metod för rapportering av sociala utgifter, bland annat för barn och ungdomar, inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens (artikel 29.4 b)[13]. I metoden som kommissionen fastställde klassificeras alla utgifter för reformer och investeringar som finansieras genom faciliteten i nio större politikområden, som sedan delas in i fyra sociala kategorier: 1) sysselsättning och kompetens, 2) utbildning och barnomsorg, 3) hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg och 4) socialpolitik. Sammanlagt går 135 miljarder euro till sociala utgifter, vilket motsvarar ungefär 30 procent av de sammanlagda beräknade utgifterna. Runt en tredjedel av denna summa läggs på utbildning och barnomsorg, en annan tredjedel på hälso- och sjukvård samt långvarig vård och omsorg, medan resten fördelas mellan sysselsättning och kompetens och socialpolitik.

[13] Delegerad förordning (EU) 2021/2105.

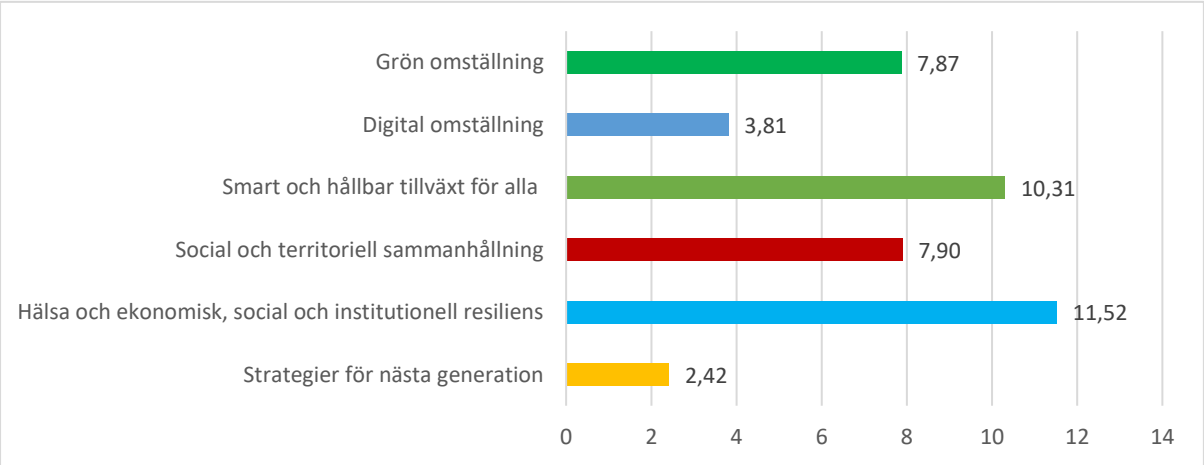
Figur 3 Andel av de sociala utgifterna i faciliteten för återhämtning och resiliens som går till de olika sociala huvudkategorierna

Anmärkning: Dessa siffror visar fördelningen av de beräknade sociala utgifterna i alla godkända planer för återhämtning och resiliens. De sociala kategorierna definieras och tillämpas enligt den metod som kommissionen i samråd med Europaparlamentet och medlemsstaterna har fastställt i delegerad förordning (EU) 2021/2105.

Hittills har de största utbetalningarna med uppnådda delmål och mål gått till åtgärder kopplade till hälsa, ekonomisk, social och institutionell resiliens och smart och hållbar tillväxt för alla (cirka 10 miljarder euro var). Runt åtta miljarder euro har betalats ut för arbete mot delmål och mål kopplade till grön omställning och social och territoriell sammanhållning. De sex miljarder euro som återstår av de beräknade utgifterna är uppdelade mellan digital omställning och strategier för nästa generation, barn och ungdomar (figur 4).

Figur 4 Utbetalda belopp per pelare (i miljarder euro), exkl. förfinansiering

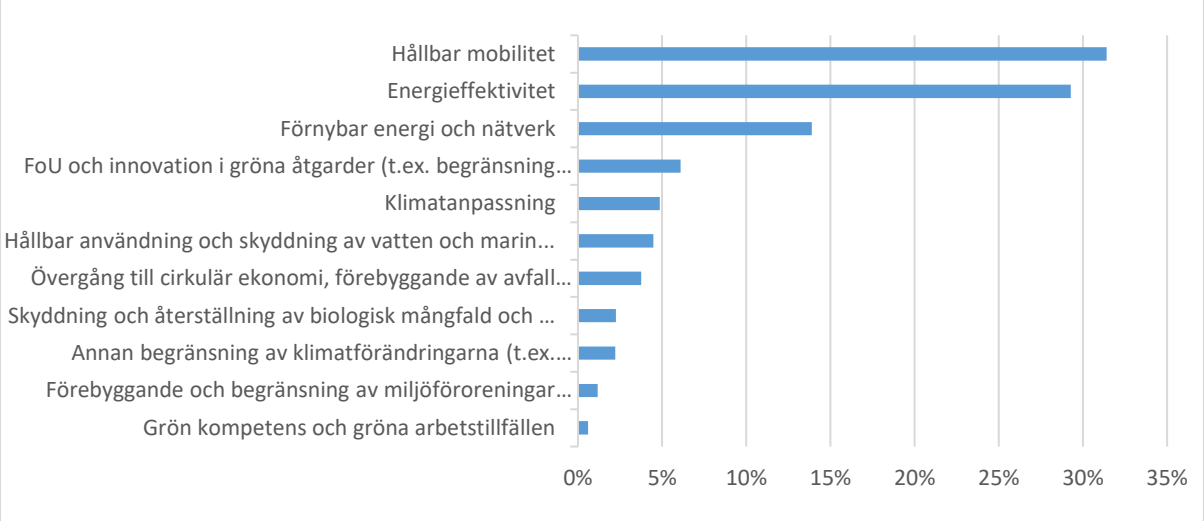

Anmärkning: Detta diagram har sammanställts genom en metod som kommissionen utarbetat för att kunna övervaka utgifterna i de olika pelarna. I denna metod delas varje utbetalning upp på de sex pelarna utifrån de pelarkategorier som har satts på de åtgärder som är kopplade till delmål och mål i ansökan om utbetalning.

Pelare 1: Grön omställning

Faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att bidra till uppnåendet av EU:s mål att minska nettoutsläppen av växthusgaser med minst 55 procent fram till 2030 och att uppnå klimatneutralitet senast 2050. De åtgärder som får stöd genom faciliteten kommer att bidra till att klimatambitionen och målen i RePowerEU uppnås, som bland annat är att främja hållbar mobilitet, öka energieffektiviteten och bygga ut förnybara energikällor. Utöver detta kommer åtgärderna även att bidra till att andra miljömål uppnås, som att minska luftföroreningarna, främja den cirkulära ekonomin och återställa och skydda biologisk mångfald. Allt som allt har 249 miljarder euro av medlemsstaternas sammanlagda anslag avsatts för åtgärder som bidrar till pelaren grön omställning. Dessa åtgärder kan delas in i elva politikområden (se figur 5).

Figur 5 Utgifter till stöd för den gröna omställningen uppdelade per politikområde

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.
Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022.

Av de delmål och mål som har uppnåtts hittills har 89 bidragit till pelare 1[14]. Några exempel beskrivs nedan.

Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

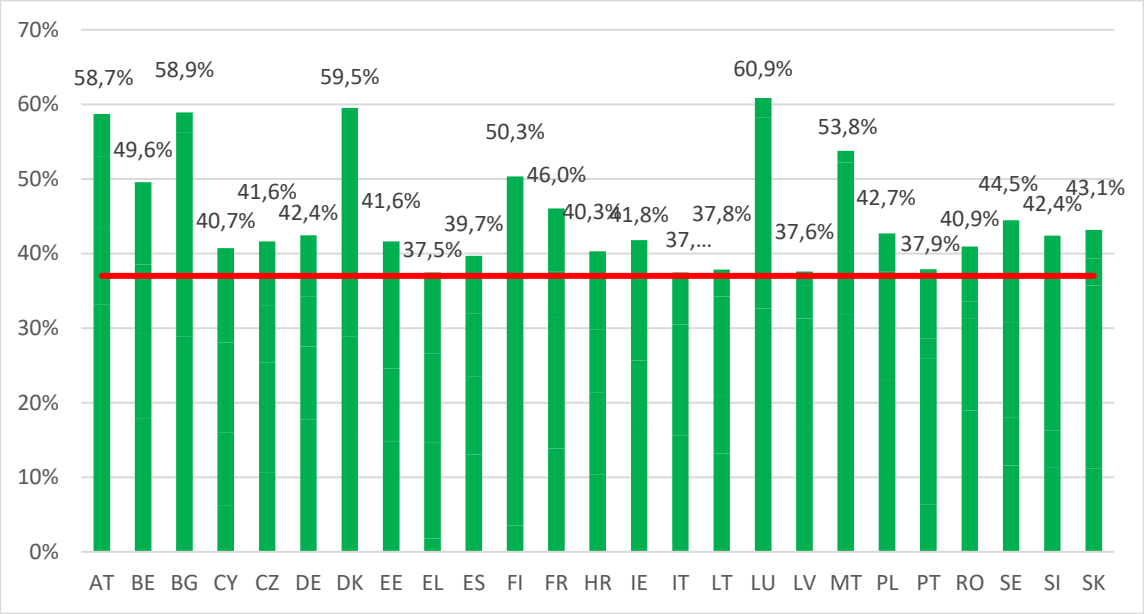
- **Frankrike** har gjort investeringar som ska stötta renoveringar för att förbättra energieffektiviteten och omfattande upprustning av privatägda och subventionerade bostäder.
- **Italien** har infört ny lagstiftning som ska främja produktion och användning av biometan.

[14] Delmål och mål kan bidra till flera pelare.

- **Spanien** har gjort en reform, som innebär man skapar ett ramverk som gör det möjligt att integrera förnybara energikällor i energisystemet, det vill säga nät, lagring och infrastruktur.
- **Portugal** har godkänt en reform som inbegriper en innovationsagenda för jordbruket 2030 med FoI inriktad på behoven i jordbruksnäringen och livsmedels- och jordbruksindustrin och har inlett sin första upphandling avseende investeringar för att minska koldioxidutsläppen från industrin.
- **Grekland** har beslutat om en reform som ska skapa en ram för installation och drift av laddningsinfrastruktur för elfordon.
- **Kroatien** har antagit program för energieffektivitet i byggnader och för att minska energifattigdomen, infört ett energieffektivitetsprogram för utfasning av fossila bränslen i energisektorn och antagit en lag om alternativa transportbränslen.

Enligt förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens ska minst 37 procent av de totala anslagen i varje plan för återhämtning och resiliens gå till olika klimatmål. De reformer och investeringar som föreslagits av medlemsstaterna överskrider målet på 37 procent (se även figur 6). De beräknade sammanlagda klimatutgifterna i de planer som antagits uppgår till 198 miljarder euro, omkring 40 procent av planernas sammanlagda anslag beräknat enligt metoden för klimatmärkning[15].

Figur 6 Bidrag till klimatmålen som andel av anslagen i återhämtnings- och resiliensplanerna

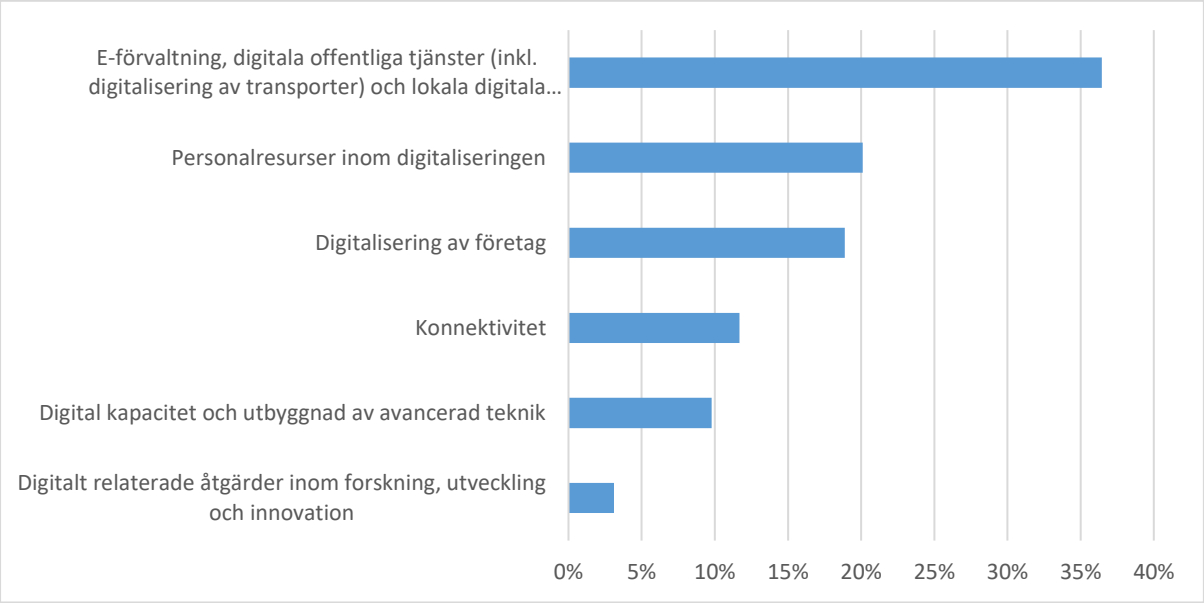
Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.

[15] I återhämtnings- och resiliensplanerna skulle medlemsstaterna med hjälp av bilaga VI till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens specificera och motivera i vilken utsträckning varje åtgärd bidrar helt och hållet (100 procent), delvis (40 procent) eller inte alls (0 procent) till klimatmålen. Genom koefficienterna och kostnadsuppskattningarna för varje åtgärd går det att beräkna i vilken utsträckning planerna bidrar till klimatmålen.

Pelare 2: Digital omställning

Faciliteten för återhämtning och resiliens bidrar väsentligen till den digitala omställningen i EU. Planerna innehåller en rad åtgärder, som utbyggnad av modern digital infrastruktur och avancerad teknik, utveckling av digitala färdigheter bland allmänheten och arbetskraften och stöd till digitalisering inom både företag och offentlig förvaltning. Sammanlagt bidrar 141 miljarder euro till pelaren digital omställning, fördelat mellan olika digitala politikområden enligt figur 7.

Figur 7 Utgifter till stöd för den digitala omställningen uppdelade per politikområde

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.
Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022.

Hittills har 44 delmål och mål som bidrar till den digitala pelaren uppnåtts. Nedan följer ett antal exempel från ansökningar om utbetalning som har fått en positiv bedömning.

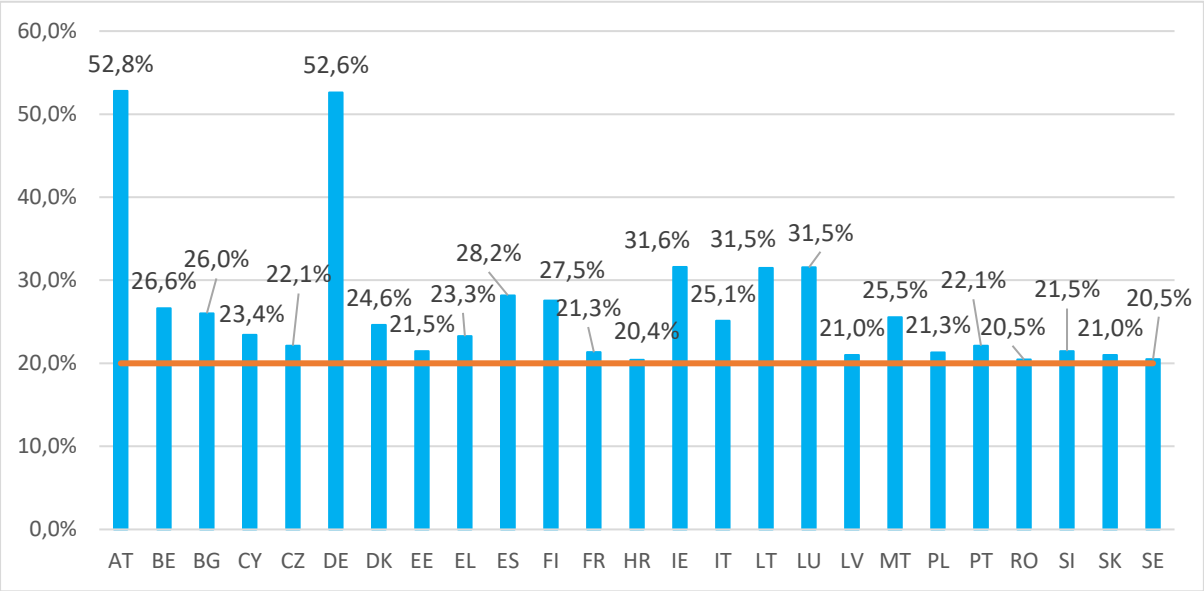
Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

- **Italien** har skrivit upphandlingsavtal för utveckling av en digital turismportal och infordrat anbud för viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse rörande mikroelektronik och molnteknik.
- **Spanien** har antagit en plan för digitalisering av små och medelstora företag 2021–2025 och en plan för digital kompetens.
- **Portugal** har skrivit avtal om att köpa in 600 000 nya bärbara datorer som ska lånas ut till lärare och elever och valt ut 17 digitala innovationsnav som ska stötta företag med digitalisering.
- **Frankrike** har antagit sex så kallade accelerationsplaner för innovation inom viktig digital teknik (kvantteknik, cybersäkerhet, digital utbildning, kulturella och kreativa näringar, 5G och molnteknik).
- **Grekland** har infordrat anbud från kommersiella banker för lån från faciliteten för återhämtning och resiliens. Minst 20 procent av finansieringen ska gå till digitala mål.
- **Kroatien** har inrättat en enhet för genomförande och ledning av projekt för digital omställning på jordbruksministeriet, som ska se till att minst 30 offentliga tjänster digitaliseras och att en fungerande plattform för smart jordbruk, samt ett offentligt informationssystem för spårbarhet, inrättas.

Enligt förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens ska minst 20 procent av de sammanlagda anslagen i varje plan för återhämtning och resiliens stödja olika digitala mål. De reformer och investeringar som föreslagits av medlemsstaterna överskrider det digitala målet på 20 procent. De beräknade sammanlagda klimatutgifterna i de planer som antagits uppgår till 127 miljarder euro, 26 procent av planernas sammanlagda anslag beräknat enligt metoden för digital märkning[16].

[16] I återhämtnings- och resiliensplanerna skulle medlemsstaterna med hjälp av bilaga VII till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens specificera och motivera i vilken utsträckning varje åtgärd bidrar helt och hållet (100 procent), delvis (40 procent) eller inte alls (0 procent) till de digitala målen. Genom att kombinera koefficienterna med kostnadsuppskattningarna för varje åtgärd går det att beräkna i vilken utsträckning planerna bidrar till de digitala målen.

Figur 8 Bidrag till de digitala målen som andel av anslagen i återhämtnings- och resiliens planerna

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.

Pelare 3: Smart och hållbar tillväxt för alla, inbegripet ekonomisk sammanhållning, sysselsättning, produktivitet, konkurrenskraft, forskning, utveckling och innovation, och en välfungerande inre marknad med starka små och medelstora företag

I medlemsstaternas planer finns många reformer och investeringar som främjar smart och hållbar tillväxt för alla och som gör de enskilda medlemsstaternas, såväl som hela EU:s, ekonomi mer resilient. Med tanke på hur viktiga små, medelstora och stora företag är för vår ekonomi och för återhämtningen har medlemsstaterna framförallt planerat ett betydande antal åtgärder som direkt eller indirekt stöder små och medelstora företag[17]. Runt 235 miljarder i de 25 planer som hade antagits av rådet före den 30 juni går till att främja smart och hållbar tillväxt för alla inom en rad olika politikområden (se figur 9) och bidrar därmed till pelare 3.

[17] Mer information och konkreta exempel på åtgärder som hjälper små och medelstora företag finns i *Recovery and Resilience Scoreboard, Thematic analysis, SME support:* https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/assets/thematic_analysis/3_SME.pdf

Figur 9 Fördelning av utgifter som stöd till smart och hållbar tillväxt för alla per politikområde

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.
Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022.

Av de 228 delmål och mål som har uppnåtts var det 115 som bidrog till pelare 3, vilket visar att EU är en god bit på väg mot att återställa och främja hållbar tillväxt. I rutan nedan återfinns några exempel på åtgärder där delmål och mål uppfyllts.

Medlemsstaterna har dessutom kommit en bra bit på väg med sina reformer och investeringar för att hjälpa små och medelstora företag att återhämta sig och för att förbättra deras tillgång till finansiering, bland annat genom medel från faciliteten för återhämtning och resiliens. Kroatien håller till exempel på att genomföra en reform av företagsklimatet och regelverket för företag som ska stärka ekonomins konkurrenskraft, och där man tar särskild hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna som regelverket medför för små och medelstora företag. Grekland ska reformera företagsklimatet i landet genom att minska administrations- och regelbördan för företag, även för små och medelstora företag. Reformen ska göra olika förfaranden mindre komplicerade, kostsamma och tidskrävande, som att få kredit, ansluta sig till elnätet, registrera egendom och få bygglov. I den grekiska planen ingår även en reform av regelverket kring offentlig upphandling, bland annat ska det bli enklare för små och medelstora företag att få offentliga kontrakt. I Italiens reform av den offentliga upphandlingen ska reglerna och förfarandena för offentlig upphandling förenklas, rättssäkerheten för företagen öka, kontrakt ska tilldelas fortare, och myndigheternas sena betalningar ska minskas, vilket även gynnar små och medelstora företag.

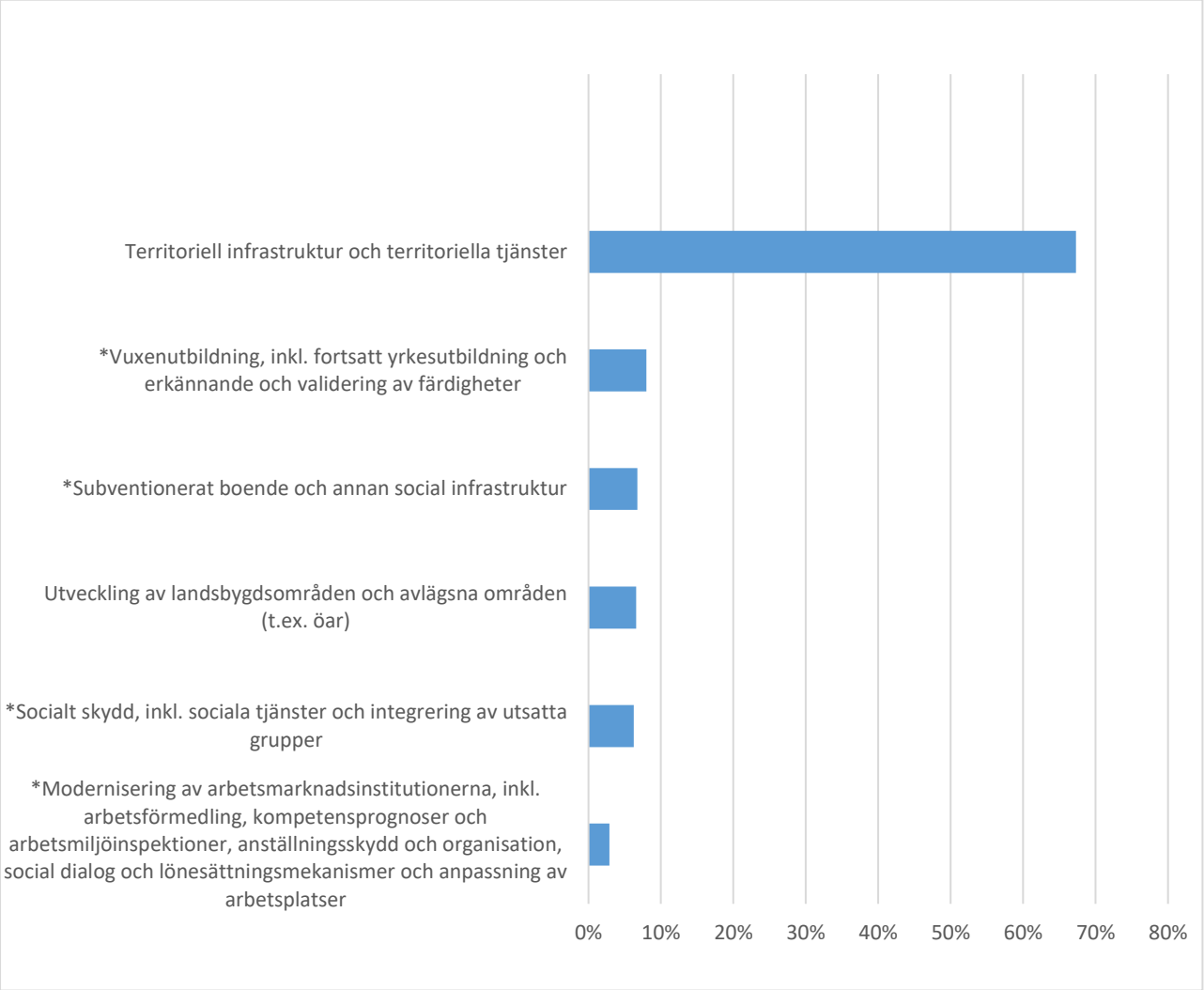
Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

- **Portugal** har inlett en reform, där man ska skapa de lag- och regelförutsättningar som krävs för att gradvis kunna införa förnybar vätgas inom ramen för en nationell vätgasstrategi. Man har även gjort investeringar för att modernisera områden för företagsetablering genom insatser som ska förbättra miljömässig hållbarhet och digitalisering.
- **Frankrike** har gett stöd till investeringar i forskning om avancerad teknik för den gröna omställningen (projekt som ingår i sju så kallade accelerationsstrategier: i) koldioxidsnål vätgas, ii) utfasning av fossila bränslen i industrin, iii) hållbara jordbrukssystem, iv) återvinning och återintegrering av återvunna material, v) hållbara städer och innovativa byggnader, vi) digitalisering och utfasning av fossila bränslen i transporter och vii) biobaserade produkter och industriell bioteknik – hållbara bränslen. Dessa strategier ska främja innovation för den gröna omställningen av ekonomin.
- **Grekland** har utformat en reform genom att lägga fram lagförslag om ett incitamentssystem som ska främja produktivitet och företagsexpansion.
- **Italien** har gjort investeringar i form av stöd till företag inom turismsektorn, framförallt genom medel som ska öka turismföretagens konkurrenskraft. Utöver detta har redan 4 000 små och medelstora företag fått ta del av riktat stöd och riktad finansiering genom att fonden 394/81, som förvaltas av SIMEST, har refinansierats och ommodellerats.
- **Kroatien** har antagit en akt om den institutionella ramen för EU-medel, som ska förbättra landets möjligheter att utnyttja medlen och leda till att investeringsprojekt genomförs snabbare.
- **Spanien** har inlett två viktiga reformer, en av det audiovisuella regelverket, som ska göra det möjligt för Spanien att bli Europas audiovisuella knutpunkt och en för att

Pelare 4: Social och territoriell sammanhållning

I medlemsstaternas planer finns ett betydande antal åtgärder som gynnar social och territoriell sammanhållning och som särskilt bidrar till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Enligt de 25 planer som rådet har antagit hittills är det 222 miljarder euro som ska gå till pelare 4. Hur utgifterna fördelar sig inom pelaren visas i figur 10.

Figur 10 Fördelningen av utgifter till stöd för den sociala och territoriella sammanhållningen per politikområde

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.
Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022. Metoden för rapportering av sociala utgifter, som beskrivs i delegerad förordning (EU) 2021/2105, är helt anpassad och integrerad i metoden för rapportering av utgifter i de sex pelarna. I denna pelare används de politikområden som är markerade med asterisk (*) för rapportering av sociala utgifter, inklusive för barn och ungdomar, i faciliteten.

I de ansökningar om utbetalning som hade fått en positiv bedömning före den 30 juni 2022 var det 82 av de uppfyllda delmålen och målen som bidrog till pelare 4. Det bör noteras att 28 av de uppfyllda delmålen och målen stödde sysselsättning i vid bemärkelse[18], vilket visar att det redan från början av genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanerna fanns en stark vilja i medlemsstaterna att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet.

[18] Dessa delmål är kopplade till åtgärder som bidrar till den sociala kategorin sysselsättning enligt definitionen i delegerad förordning (EU) 2021/2105.

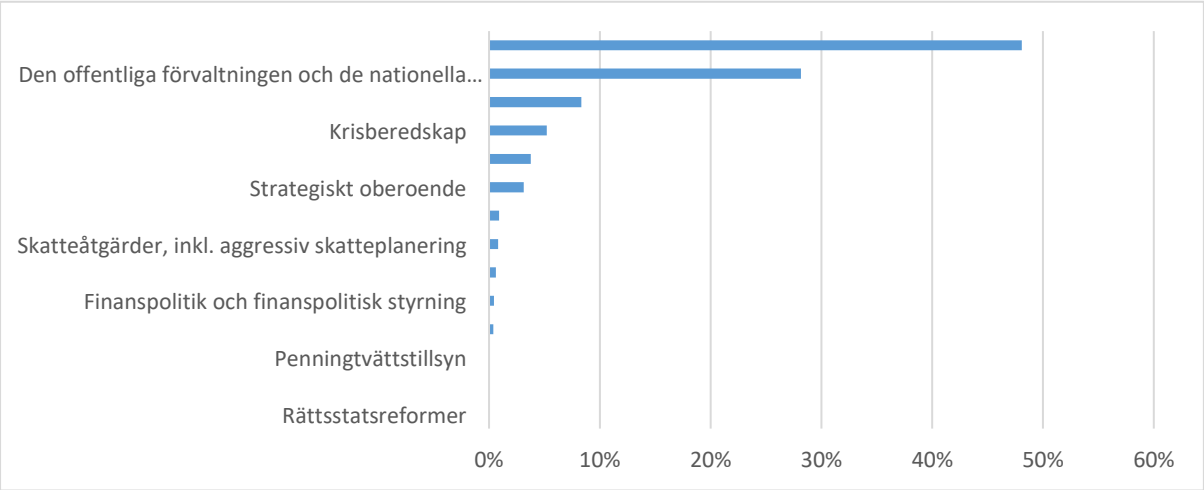
Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

- **Frankrike** har gjort investeringar till stöd för territoriell infrastruktur och territoriella tjänster, som renovering av lokala järnvägar, och godkänt en reform som innebär att befogenheter överförs till det lokala planet. Frankrike har även ingått finansieringsavtal för projekt där man bland annat ska bygga reserverade körfält för kollektivtrafik och samåkning.
- **Italien** har gjort investeringar för att stötta utsatta personer och förebygga institutionalisering genom att ge stöd till utsatta familjer, avinstitutionalisera äldrevården, stärka sociala tjänster i hemmet för att förhindra sjukhusvistelse, samt förbättra socialtjänsterna för att förhindra utbrändhet bland socialarbetare. Man ska även genomföra en reform för att modernisera de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna och förbättra systemet för högre yrkesutbildning.
- **Portugal** ska genomföra en reform som innebär att man inrättar en nationell bostadsplan, som ska åtföljas av de investeringar som behövs för att förbättra bostadsförhållandena i bostadsbestånden på regional nivå.
- **Grekland** har utarbetat en handlingsplan för energifattigdom med riktade politiska åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i bostadshus bland ekonomiskt utsatta hushåll.
- **Kroatien** har antagit en nationell plan mot fattigdom och social utestängning 2021–2027, som ska förbättra det dagliga livet för människor som riskerar fattigdom, särskilt för de som lever i allvarlig materiell fattigdom. Genom denna plan skapas förutsättningar för en lagstiftningsreform om en nationell plan för utveckling av sociala tjänster, som ska leda till avinstitutionalisering och utveckling av hemtjänster och samhällsbaserade tjänster för långvarig vård och omsorg. Kroatien har även förbättrat in arbetslagstiftning genom att göra ändringar i lagen om minimilön. För att förhindra missbruk från arbetsgivarnas sida är det nu inte längre möjligt att avstå

Pelare 5: Hälsa samt ekonomisk, social och institutionell resiliens, inbegripet med målet att bland annat öka krisberedskapen och kapaciteten för krishantering

Åtgärder för att främja hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens är ett dominerande inslag i återhämtnings- och resiliensplanerna. Det är åtgärder som ska stärka hälso- och sjukvårdssystemen och institutionernas resiliens och beredskap. I planerna finns reformer och investeringar som, med omkring 87 miljarder euro, bidrar till att målen i pelare 5 uppnås (se fördelningen i figur 10), och 98 delmål och mål har redan uppnåtts, vilket är ett tydligt exempel på att medlemsstaterna har lagt ned betydande arbete på att öka sin resiliens och arbeta mot öppet strategiskt oberoende för EU.

Figur 11 Fördelning av utgifter till stöd för hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens. Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022. Metoden för rapportering av sociala utgifter, som beskrivs i delegerad förordning (EU) 2021/2105, är helt anpassad och integrerad i metoden för rapportering av utgifter i de sex pelarna. I denna pelare används de politikområden som är markerade med asterisk (*) för rapportering av sociala utgifter.

I rutan nedan återfinns några exempel på åtgärder där delmål och mål uppfyllts.

Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

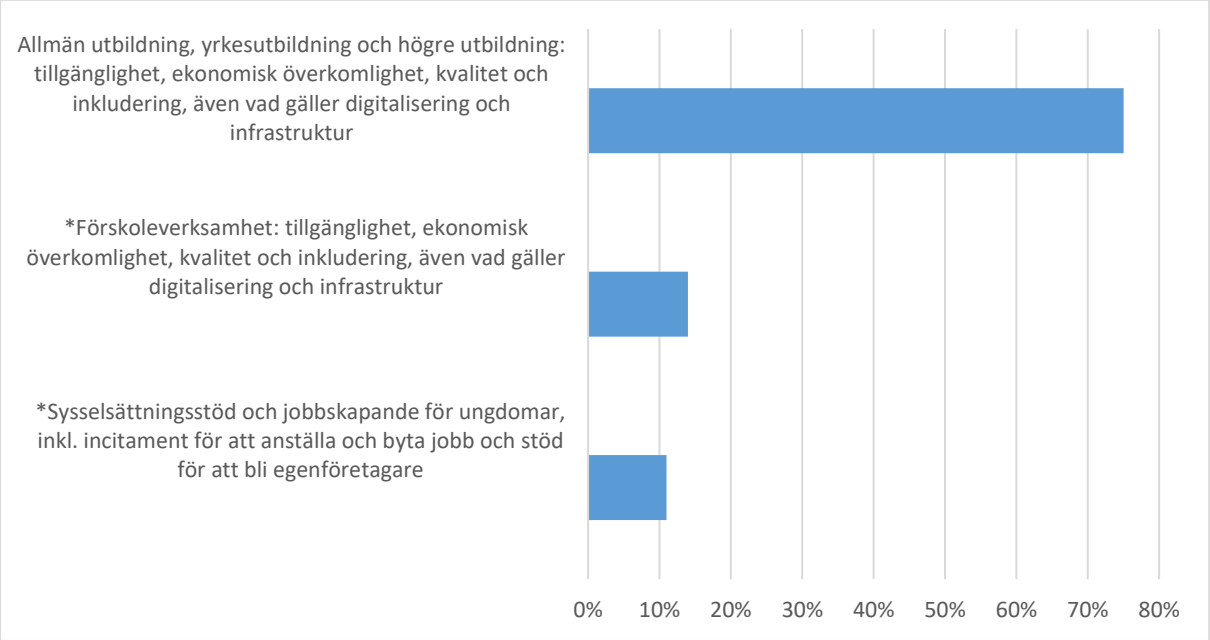
- **Frankrike** har förbättrat sitt hälso- och sjukvårdssystem genom en reform som förenklar förvaltningen av sjukhus så att sjukhusens organisation och funktion blir mer flexibel.
- **Grekland** har antagit en färdplan för en omfattande reform som innebär kodifiering och förenkling av skattelagstiftningen och nya investeringar för att bygga regionala räddningstjänstcentrum.
- **Italien** har reformerat civil- och straffrätten och tillhandahållit investeringar för digital uppdatering av teknisk utrustning på sjukhus.
- **Portugal** har gett stöd till digitalisering av den offentliga förvaltningen så att allmänhet och företag ska få tillgång till digitala, enkla, inkluderande och säkra offentliga tjänster. Dessutom har Portugal antagit ett nytt dekret om psykisk hälsa med principer för hur psykvården ska organiseras.
- **Spanien** har moderniserat den institutionella strukturen för ekonomisk styrning.
- **Kroatien** har antagit en budgetlag som ska förbättra budgetprocesserna och stärka det finanspolitiska ramverket. En ny lag om förebyggande av intressekonflikter och en strategi mot korruption för 2021–2030 har antagits för att stärka korruptionsbekämpningen. Dessutom har en nationell utvecklingsplan för hälsa för 2021–2027 antagits. Här anges särskilda mål, åtgärder och insatser för att förbättra hälso- och sjukvårdssystemet och hälsoresultaten.

För att stärka institutionerna och förbättra krisberedskapen och krishanteringsförmågan måste även EU:s öppna strategiska oberoende främjas.. Ett antal medlemsstater planerar därför att göra investeringar för att stärka sina ramar för cybersäkerhet. Spanien planerar att stärka allmänhetens, små och medelstora företags och yrkesverksammas cybersäkerhetskapacitet och förbättra sektorns ekosystem i allmänhet, medan Rumänien ska säkerställa cybersäkerhet hos privata och offentliga enheter som äger kritisk infrastruktur. Slovakien ska bygga och rusta upp förnybara energikällor och öka flexibiliteten i elsystemen för ökad integrering av förnybara energikällor, vilket kommer att öka landets energioberoende. Vissa medlemsstater ska även investera i industriprojekt som anses ha strategisk betydelse, som inom luftfarts- och rymdsektorerna i Frankrikes fall.

Pelare 6: Strategier för nästa generation

Åtgärderna i strategierna för nästa generation, barn och ungdomar handlar framförallt om utbildning, förskoleverksamhet, liksom åtgärder för att få unga i arbete. Runt tre fjärdedelar av de sammanlagda utgifterna som bidrar till pelare 6, det vill säga 56 miljarder euro, går till allmän utbildning, yrkesutbildning och högre utbildning. Den återstående fjärdedelen är nästan helt jämnt fördelad mellan förskoleverksamhet och sysselsättningsstöd till ungdomar.

Figur 12 Fördelningen av utgifter till stöd för strategier för nästa generation per politikområde

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens. Procentandelarna avser de sammanlagda andelar som märkts för denna politiska pelare i de 25 planer som hade antagits per den 30 juni 2022. Metoden för rapportering av sociala utgifter, som beskrivs i delegerad förordning (EU) 2021/2105, är helt anpassad och integrerad i metoden för rapportering av utgifter i de sex pelarna. I denna pelare används de politikområden som är markerade med asterisk (*) för rapportering av sociala utgifter.

Av delmålen och målen som bidrar till pelare 6 har 18 uppnåtts. Dessa delmål och mål gäller aktiva arbetsmarknadsåtgärder som stöd till digital omställning inom utbildningssektorn, undervisningsstöd, subventionerade lärlingsanställningar, liksom stöd för att ungdomar ska läsa vidare på högre utbildning.

Exempel på åtgärder med uppnådda delmål och mål

- **Spanien** har upprättat en handlingsplan för att bekämpa ungdomsarbetslöshet inom ramen för en mer omfattande reform för att modernisera de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna.
- **Portugal** har gett stöd till digital omställning inom utbildningsväsendet genom nya investeringar.
- **Frankrike** har infört nya subventionerade lärlingsanställningar, ger stöd för ungdomar att fortsätta med högre utbildning efter gymnasiet och till ekosystemen för undervisning, forskning, utveckling och innovation.
- **Italien** har gjort investeringar för att förhindra att utsatta människor hamnar på institution.

II. b Hur faciliteten för återhämtning och resiliens främjar jämställdhet

Covid-19-krisens påverkan på jämställdheten

Covid-19-krisen har satt ljuset på och förvärrat jämställdhetsproblemen i EU. Föräldraskap fick större inverkan på sysselsättningen och antalet arbetade timmar under pandemin. Sysselsättningsgraden för kvinnor med små barn i EU var år 2020 11,8 procentenheter lägre än för kvinnor utan barn[19]. Obetalt omsorgsarbete håller runt 7,7 miljoner kvinnor utanför arbetsmarknaden i EU, jämfört med 450 000 män[20]. Att det blivit så här beror på att det sedan länge finns en ojämn könsfördelning i sektorer och yrken som påverkades under pandemin, till exempel att kvinnor är överrepresenterade i sektorer som drabbades hårt av nedstängningar, skillnader mellan könen vad gäller distansarbete och att obetalt omsorgsarbete plötsligt ökade.

[19] Den gemensamma sysselsättningsrapporten 2022: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/2022_european_semester_proposal_for_a_joint_employment_report_0.pdf.
[20] EIGE, *Gender inequalities in care and consequences for the labour market*, 2021.

Pandemins fysiska och psykosociala påverkan har också minskat jämställdheten och påverkat kvinnor, barn och missgynnade grupper[21] **särskilt mycket.** Det bör bland annat noteras att våld i hemmet har ökat och att pandemin har påverkat den psykiska hälsan mer för kvinnor och missgynnade grupper[22].

Jämställdhetsfrågor i den europeiska planeringsterminen

Inom ramen för den europeiska planeringsterminen lägger kommissionen varje år inför rådet fram förslag på landsspecifika rekommendationer som ska stärka samordningen mellan medlemsstaternas finans-, skatte-, sysselsättnings- och socialpolitik. Det är en del i EU:s ram för ekonomisk styrning. Efter att den europeiska pelaren för sociala rättigheter proklamerades utgör den europeiska planeringsterminen även en ram för samordning och övervakning av medlemsstaternas arbete med att förverkliga denna pelares principer och rättigheter om lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsförhållanden, socialt skydd och social inkludering. Princip 2 handlar specifikt om jämställdhet och princip 3 om lika möjligheter.

En stor del av de utmaningar som fastställdes i de landsspecifika rekommendationerna 2019 och som rör jämställdhet tar medlemsstaterna upp i de återhämtnings- och resiliensplaner som hittills har godkänts. År 2019 fick nio länder (Österrike, Cypern, Tjeckien, Estland, Tyskland, Irland, Italien, Polen, och Slovakien) landsspecifika rekommendationer som gällde jämställdhet. Enligt rekommendationerna skulle kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ökas och förskoleverksamhet och barnomsorg samt långvarig vård och omsorg erbjudas, eftersom det är en förutsättning för att deltagandet ska öka. Dessutom skulle länderna minska de skatteeffekter som gör att det inte lönar sig att arbeta fler timmar, samt se till att minska skillnaden mellan mäns och kvinnors löner.

De landsspecifika rekommendationerna från 2019 fortsatte att gälla under covid-19-pandemin 2020 men kompletterades med rekommendationer för de ytterligare utmaningar som pandemin medförde. Eftersom de frågor som togs upp i de landsspecifika rekommendationerna ändrades väsentligt i den europeiska planeringsterminen 2020, gavs inga rekommendationer som uttryckligen gällde jämställdhet, men 22 medlemsstater fick rekommendationer som rörde missgynnade grupper i allmänhet. Jämställdhet nämns även i skälen i många landsspecifika rekommendationer, där det betonas hur viktigt det är med jämställdhet inom många olika politikområden. År 2021 föreslogs inga landsspecifika rekommendationer som inte gällde skatter, men 2022 fick tre länder rekommendationer som rörde jämställdhet (Österrike, Tyskland och Polen). De gällde främst kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och tillgången till barnomsorg.

[21] Till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre och personer som tillhör etniska minoriteter.
[22] EIGE, https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2021-health.

Faciliteten för återhämtning och resiliens och jämställdhet

Jämställdhetsfrågor har en framträdande plats i faciliteten för återhämtning och resiliens även om de inte utgör ett formellt kriterium i kommissionens bedömning av de nationella planerna. Enligt förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens ska medlemsstaterna förklara hur deras planer bidrar till jämställdhet och lika möjligheter i linje med principerna 2 och 3 i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och FN:s mål 5 för hållbar utveckling (uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt) och, när så är relevant, med den nationella jämställdhetsstrategin[23]. Enligt förordningen ska medlemsstaterna även beskriva hur enhetliga deras åtgärder är med andra åtgärder och hur de kompletterar andra åtgärder, även med avseende på finansiering från andra EU-källor, som Europeiska socialfonden+.

Enligt förordningen ska det allmänna målet för faciliteten bland annat vara att lindra covid-19-krisens konsekvenser och då särskilt för kvinnor (se särskilt artiklarna 4 och 18.4 o). Dessutom ingår pelare 4 i facilitetens tillämpningsområde (se artikel 3 d), det vill säga social och territoriell sammanhållning, där det i begreppet *social* ingår att förbättra jämställdheten och skapa lika möjligheter. Ett av kriterierna för bedömning av planerna handlar om att åtgärderna i planerna ska syfta till att minska den sociala sårbarheten, vilket även rör jämställdhetsfrågor.

Enligt artikel 17.3 i förordningen ska planerna även ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som fastställts i de landsspecifika rekommendationerna för varje land, vilket även omfattar de rekommendationer som medlemsstaterna fick 2019 och 2020, som antingen direkt eller indirekt rörde målet om att förbättra jämställdheten. Medan medlemsstaterna höll på och utarbetade sina nationella planer uppmanades de löpande av kommissionen att ta upp jämställdhetsfrågor i dem. I linje med dubbelmetoden i jämställdhetsstrategin[24] uppmuntrade kommissionen medlemsstaterna att lägga in riktade jämställdhetsfrämjande åtgärder såväl som att set till att jämställdhet genomsyrade hela planerna.

Rapportering om jämställdhet i genomförandet av planerna för återhämtning och resiliens

Kommissionen har stött framtagandet av rapporteringsverktyg på EU- och medlemsstatsnivå som kan användas för att övervaka genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens och säkerställa att den gör EU och återhämtningen mer inkluderande, bland annat genom att inrapporterade uppgifter av olika slag delas upp efter könstillhörighet. För detta ändamål har kommissionen antagit två delegerade akter om a)

[23] Artikel 18.4 o i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.
[24] Dubbelmetoden i jämställdhetsstrategin omfattar både allmän jämställdhetsintegrering och riktade åtgärder.

resultattavlan för återhämtning och resiliens och gemensamma indikatorer och b) efterhandsrapportering av sociala utgifter. De trädde båda i kraft den 2 december 2021.

I dessa delegerade akter finns flera bestämmelser om att facilitetens konsekvenser för jämställdheten ska följas upp.

- I delegerad förordning (EU) 2021/2106[25] fastställs 14 gemensamma indikatorer som medlemsstaterna ska använda för att rapportera om hur långt man kommit med att uppnå facilitetens mål, och för fyra av dessa indikatorer måste uppgifterna delas upp efter könstillhörighet.
- För att se hur faciliteten för återhämtning och resiliens påverkar jämställdheten har kommissionen i samråd med medlemsstaterna i sina bedömningsverktyg markerat åtgärder som handlar om jämställdhet enligt den metod som beskrivs i delegerad förordning (EU) 2021/2105[26].

Med tanke på att metoden har sina begränsningar, på att bedömningen görs i förväg och på att faciliteten är ett resultatbaserat instrument går det dock inte att ur själva planerna dra några slutsatser om facilitetens faktiska konsekvenser och utgifter för jämställdhet.

Åtgärder som handlar om jämställdhet i de nationella planerna

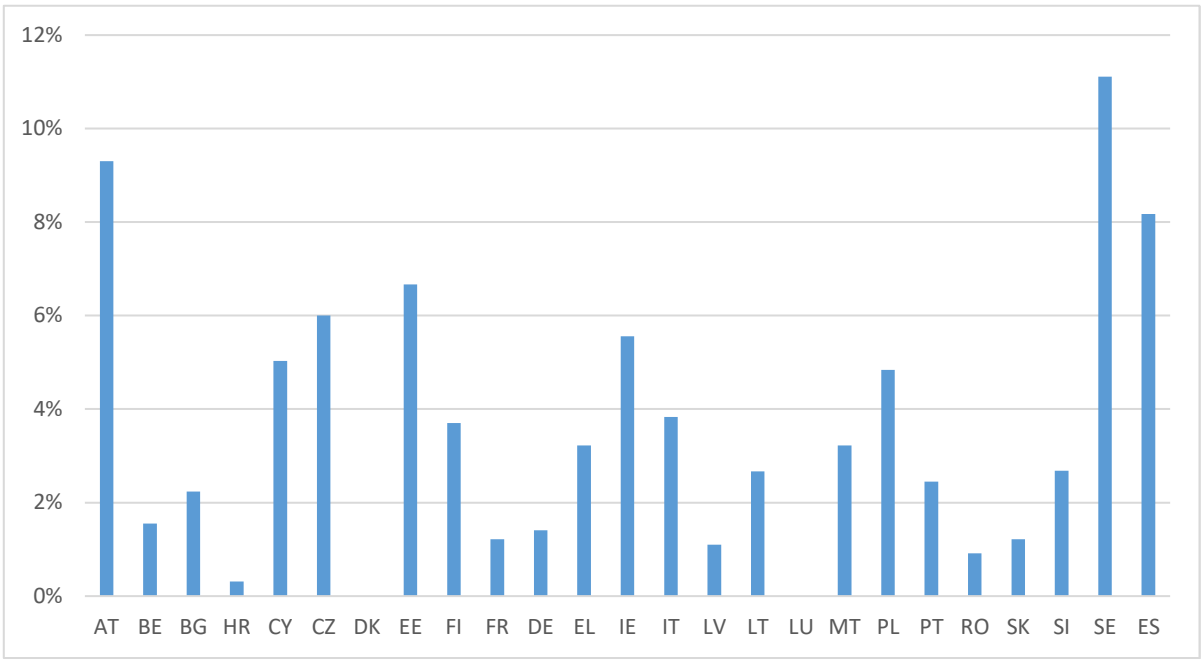
Utifrån de markeringar för jämställdhet som kommissionen i samråd med medlemsstaterna har satt på åtgärderna i planerna anses 129 åtgärder i de 25 planerna som hade antagits per den 30 juni 2022 handla om jämställdhet. Fördelningen mellan medlemsstaterna visas i figur 13[27].

[25] Delegerad förordning (EU) 2021/2106 om fastställande av gemensamma indikatorer och närmare beståndsdelar i resultattavlan för återhämtning och resiliens.

[26] Delegerad förordning (EU) 2021/2105 av den 28 september 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens genom fastställande av en metod för rapportering av sociala utgifter. Det bör noteras att kommissionen använde denna metod inte endast på åtgärder av socialt slag utan även på alla andra åtgärder i återhämtnings- och resiliensplanerna som hade inslag inriktade på jämställdhet så att man kan se påverkan på jämställdheten i hela planerna. De berörda åtgärderna behövde inte handla om jämställdhet i första hand. Det innebär att även åtgärder som inte markerades kan påverka jämställdheten. Med tanke på att metoden har sina begränsningar, på att bedömningen görs i förväg och på att faciliteten är ett resultatbaserat instrument kan facilitetens faktiska konsekvenser och utgifter för jämställdhet inte heller utläsas endast av markeringarna.

[27] Siffrorna är illustrativa och avsedda för kvalitativ analys. De utgör inte någon jämförelse mellan medlemsstaternas återhämtnings- och resiliensplaner. Antalet åtgärder och åtgärdernas struktur skiljer sig stort åt mellan de nationella planerna, liksom även benägenheten att framhäva jämställdhetsaspekter. En mer detaljerad analys återfinns i de arbetsdokument från kommissionens avdelningar som kommissionen antagit för respektive godkänd plan.

Figur 13 Andel (i procent) av åtgärderna som handlar om jämställdhet i de antagna planerna

Källa: resultattavlan för återhämtning och resiliens.

De särskilda åtgärderna bidrar främst till pelare 4 (social och territoriell sammanhållning), 5 (hälsa och ekonomisk, social och institutionell resiliens) och 6 (strategier för nästa generation) i faciliteten, men jämställdheten gynnas även av åtgärder som bidrar till pelare 1 (grön omställning), 2 (digital omställning) och 3 (smart och hållbar tillväxt för alla).

Vissa åtgärder till stöd för den gröna omställningen i pelare 1 bidrar även till jämställdhetsmål (till exempel i Belgiens, Tjeckiens, Finlands, Slovakiens och Spaniens planer) genom att utbildning i grön kompetens för kvinnor främjas eller genom att förskolor byggs eller renoveras så att de får bättre energieffektivitet.

I åtgärderna till stöd för den digitala omställningen i pelare 2 är det flera medlemsstater (till exempel Cypern, Estland, Finland, Lettland, Portugal, Spanien och Sverige) som har lagt in insatser som ska förbättra flickors och kvinnors digitala färdigheter eller se till att könsfördelningen blir jämnare inom naturvetenskap, teknik, matematik och IKT (till exempel Portugal och Italien).

I pelare 3 om smart och hållbar tillväxt för alla har vissa medlemsstater integrerat jämställdhetsfrågor genom åtgärder som ska ge kvinnliga entreprenörer bättre tillgång till finansiering och stötta nystartade företag som ägs av kvinnor. Det finns även åtgärder som ska hjälpa kvinnor att förbättra sina entreprenörsfärdigheter. Vissa länder har även infört könsuppdelade rapporteringsskyldigheter eller mål (till exempel Cypern, Frankrike, Italien, Portugal, Slovenien och Spanien).

Bland åtgärderna i pelare 4 finns bland annat reformer för att minska pensionsklyftan mellan kvinnor och män (i till exempel Österrike), förbättra arbetsvillkoren och balansen mellan arbete och privatliv (till exempel i Kroatien och Slovenien), liksom för att stärka jämställdhetsintegrering i de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna (i till exempel Spanien) och investeringar för att ge kvinnor incitament att delta på arbetsmarknaden (i till exempel Italien) och förbättra kvinnors ekonomiska kunskaper (i till exempel Cypern).

Många av åtgärderna för att stärka hälso- och sjukvården samt den långvariga vården och omsorgen i pelare 5 ska förbättra kvaliteten och utförandet av formell och informell omsorg på både nationell och regional och lokal nivå, vilket innebär att omsorgsansvaret som ofta faller på kvinnor minskar (i till exempel Estland, Italien, Litauen, Slovenien, Spanien, Sverige Tjeckien och Österrike). Dessutom finns det åtgärder som särskilt ska hjälpa socialt missgynnade gravida kvinnor och förbättra arbetsvillkoren i yrken som är kvinnodominerade, som sjuksköterskeyrket (till exempel i Sverige och Österrike).

Slutligen består åtgärderna i pelare 6 av reformer och investeringar för att öka tillgången till förskoleverksamhet och barnomsorg (i till exempel Österrike, Belgien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Grekland, Italien, Polen, Slovakien och Spanien), vilket är till stor hjälp och en förutsättning för att kvinnor ska delta på arbetsmarknaden.

Hittills finns det 13 åtgärder som handlar om jämställdhet där delmål och mål har uppfyllts. Några exempel ges nedan.

Exempel på åtgärder som handlar om jämställdhet med uppfyllda delmål och mål

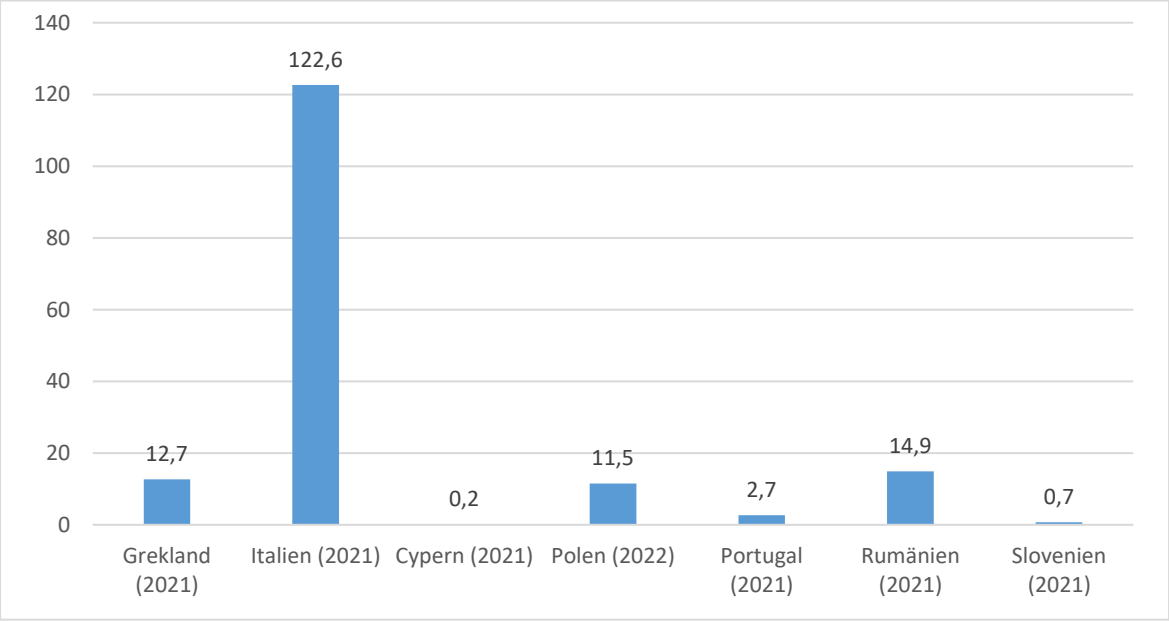
- **Italien** har inrättat en fond som ska gå till kvinnligt företagande och planerar investeringar för att förebygga utsatthet i familjer, bland annat genom stöd till föräldrar som har barn mellan 0 och 17 år.
- **Grekland** har inrättat ett nytt regelverk som ska förbättra balansen mellan arbetsliv och privatliv och överbrygga sysselsättningsklyftan mellan könen.
- **Portugal** har gett skolor ny digital utrustning för att flickor och pojkar ska få samma möjligheter att förvärva digitala färdigheter och för att få en jämnare könsfördelning inom naturvetenskap, teknik och matematik.
- **Spanien** har infört nya krav på arbetsgivare för att säkerställa att män och kvinnor får lika lön för lika arbete och att lönesättningen är transparent. Denna reform gör att det går att se var det förekommer diskriminering på grund av felaktiga arbetsbedömningar (det vill säga lägre lön för likvärdigt arbete). Man har dessutom sett över ersättningen till föräldrar, särskilt till mödrar, för kostnader för förlossningsvård och barnomsorg, i syfte att minska skillnaderna i pensioner mellan kvinnor och män.

III. ATT GÖRA NU: ETT FLEXIBELT INSTRUMENT SOM ANPASSAS EFTER OMSTÄNDIGHETERNA

III.a Stärka de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna inför nya utmaningar

Genom faciliteten för återhämtning och resiliens kan medlemsstaterna få medel för ytterligare reformer och investeringar med väldigt goda finansieringsvillkor. Det viktigt att komma ihåg att medlemsstaterna kan förstärka sina planer med nya reformer och investeringar som kan finansieras genom lån. Enligt förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens är maxbeloppet för lån 360 miljarder euro i 2018 års priser. Hittills har 165 miljarder euro beviljats i lånestöd enligt figur 13. Därmed finns det, omräknat till dagens priser, runt 225 miljarder euro kvar som medlemsstaterna kan ansöka om att få låna genom faciliteten. Lånen från faciliteten kan kompletteras med privat finansiering så att mer kan åstadkommas med dem. För att låneansökningar ska kunna handläggas snabbt och på ett rättvist och insynsvänligt sätt har kommissionen i sitt förslag till ändring av förordningen om REPowerEU föreslagit att medlemsstaterna ska ge utryck för sin avsikt att utnyttja lånen i faciliteten 30 dagar efter att den nya förordningen har trätt i kraft.

Figur 14 Översikt över beviljade lån (miljarder euro)

Källa: Europeiska kommissionen.

Faciliteten som hjälp för att uppnå målen i REPowerEU-planen

På grund av Rysslands invasion av Ukraina och den senaste tidens geopolitiska händelser står medlemsstaterna inför en ny typ av utmaningar som vi inte har upplevt tidigare. Det har blivit viktigare än någonsin förut att stärka medlemsstaternas resiliens och gemensamt och

samordnat investera i strategiskt viktiga områden inom EU utifrån principerna om rättvisa och solidaritet. Det har blivit allt viktigare att skynda på den gröna och den digitala omställningen, liksom att fortsätta med reformer och investeringar för att öka krisberedskapen och kapaciteten för krishantering. I en stor del av återhämtnings- och resiliensplanerna finns redan åtgärder som rör dessa utmaningar, och att skynda på genomförandet av dessa åtgärder är naturligtvis prioriterat.

Kommissionen har lagt fram förslag till en REPowerEU-plan med faciliteten för återhämtning och resiliens som ett av de främsta verktygen för att genomföra planen. Syftet med REPowerEU-planen är att ställa om E:s energisystem, vilket är brådskande av två orsaker: för att fasa ut EU:s beroende av ryska fossila bränslen, som används som ett ekonomiskt och politiskt vapen och som kostar skattebetalarna nästan 100 miljarder euro per år, och för att öka vår resiliens och påskynda omställningen till ren energi. Med utgångspunkt i 55 %-paketet och åtgärderna för trygg energiförsörjning och energilagring föreslås i REPowerEU-planen ännu fler åtgärder för att 1) spara energi och öka energieffektiviteten, 2) diversifiera energikällorna, 3) påskynda omställningen till ren energi och 4) kombinera investeringar och reformer på ett smart sätt. Enligt kommissionens förslag ska medlemsstaterna föreslå ett kapitel om REPowerEU i sina framtida ändrade återhämtnings- och resiliensplaner. Detta kapitel ska innehålla åtgärder som bidrar till målen i REPowerEU, som är att stödja energisparande, diversifiera energiförsörjningen och skynda på övergången från fossila bränslen till förnybar energi i hushåll, industri, transportsektor och elproduktion. Kapitlet ska innehålla stöd till dessa mål genom en påskyndad omskolning av arbetskraften mot grön kompetens samt genom stöd till värdekedjorna för viktiga material och viktig teknik med koppling till den gröna omställningen.

Det har lagts fram förslag om ytterligare medel till faciliteten för återhämtning och resiliens för att hantera dessa exceptionella geopolitiska utmaningar. För att klara den hållbara återhämtningen måste vi öka diversifieringen och säkerheten i EU:s energiförsörjningsplan och minska vårt beroende av fossila bränslen. Medlemsstaterna kan utnyttja det återstående lånebeloppet i faciliteten och genom lån ge stöd till åtgärder som går i linje med målen i REPowerEU. För att hjälpa medlemsstaterna att klara utmaningarna har kommissionen även föreslagit att medlen i faciliteten ska utökas med 20 miljarder euro från försäljning av utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem som i dag ligger i reserven för marknadsstabilitet. Enligt förslaget kan medlemsstaterna även begära att en del av de medel som de har tilldelats i program med delad förvaltning ska överföras till faciliteten för återhämtning och resiliens. En större andel (upp till 12,5 procent från tidigare 5 procent) av de medel som medlemsstaterna tilldelats för 2021 till 2027 enligt förordningen om gemensamma bestämmelser och upp till 12,5 procent av de nationella anslagen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling kan överföras till återhämtnings- och resiliensplanerna, eftersom målen i faciliteten för återhämtning och resiliens och i de programmen i stor utsträckning överensstämmer med varandra.

Återhämtnings- och resiliensplanerna är ett bra hjälpmedel för att få dessa brådskande åtgärder genomförda. Medlemsstaternas återhämtnings- och resiliensplaner kommer att

fungera som strategiska ramar för reformer och investeringar som säkerställer att EU arbetar tillsammans för att skapa mer motståndskraftiga, säkra och hållbara energisystem i linje med målen i REPowerEU-planen. De landsspecifika rekommendationerna 2022 måste beaktas i de ändrade planerna, särskilt de rekommendationer som rör energiområdet.

III.b Vägledning för medlemsstaterna inför uppdateringen av planerna

I den nya vägledningen om återhämtnings- och resiliensplanerna som ska anpassas efter REPowerEU finns den information och de anvisningar som medlemsstaterna behöver för att ändra sina planer efter de nya anslagen och lägga till reformer och investeringar för REPowerEU-målen.

Den nya vägledningen handlar främst om har man ändrar befintliga planer, medan vägledningen från januari 2021[28] fortfarande gäller för utarbetandet av planer för återhämtning och resiliens i allmänhet. I den nya vägledningen beskrivs framförallt hur REPowerEU-kapitlet ska vara uppbyggt och vad det ska innehålla.

Kommissionen betonar även i vägledningen att tillägget av REPowerEU-kapitel i planerna inte får innebära att genomförandet av planerna försenas. Det är viktigt att medlemsstaterna fortsätter att genomföra de befintliga planerna och uppnå delmål och mål, eftersom delmålen och målen måste uppnås för att medlemsstaterna ska återhämta sig snabbt från pandemins ekonomiska effekter och bli mer motståndskraftiga.

Ändringarna av planerna bör därför vara väl motiverade och begränsas till ett antal specifika situationer så att de kan antas snabbt och ytterligare investeringar och reformer snabbt komma till stånd. Ambitionsnivån i planerna bör inte sänkas, särskilt inte när det gäller reformer avseende de landsspecifika rekommendationerna.

Slutsats

Faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades i februari 2021. Genom att påskynda genomförandet av hållbara reformer och investeringar skulle faciliteten främja EU:s ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning och förse medlemsstaterna med ekonomiskt stöd i samband med covid-19-krisen. Arton månader senare har arbetet kommit en bra bit på väg: den agenda för reformer och investeringar som medlemsstaterna lade fram håller på att genomföras i stadig takt, vilket bidrar till att den gröna och den digitala omställningen kan genomföras snabbare i EU.

Faciliteten för återhämtning och resiliens har dessutom blivit hörnstenen i EU:s framtidsinriktade strategi, i och med att den agenda för reformer och investeringar som

[28] Arbetsdokument från kommissionens avdelningar (2021) 12 final.

fastställs i de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna främjar en inkluderande och hållbar tillväxt under de kommande åren. Faciliteten kommer att hjälpa medlemsstaterna att öka jämställdheten genom åtgärder som specifikt handlar om jämställdhet och genom att jämställdhet integreras i alla sex politiska pelare.

Faciliteten är unik i och med att den är ett efterfrågestyrt och resultatbaserat instrument, och i detta tidiga stadium har detta på ett positivt sätt visat sig vara ett ändamålsenligt upplägg. Genom faciliteten stöds en mängd olika reformer och investeringar som förstärker varandra och som har utformats tillsammans med medlemsstaterna och är skräddarsydda efter deras behov. Faciliteten ger även de incitament som behövs för att reformerna och investeringarna ska bli genomförda på medellång sikt.

Sedan faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades har samhället och ekonomin i EU påverkats drastiskt av en oanad geopolitisk och ekonomisk utveckling, och vi står nu inför en ny kris på grund av Rysslands invasion av Ukraina. Åtgärderna i de nuvarande nationella återhämtnings- och resiliensplanerna som rör den gröna och den digitala omställningen är fortfarande viktiga och måste genomföras i sin helhet. Ett stort antal av åtgärderna i medlemsstaternas planer förväntas dessutom vara ett bra sätt att även ta itu med nya utmaningar. Samtidigt har den senaste geopolitiska och ekonomiska utvecklingen lett till mer brådska och högre ambitionsnivå när det gäller att i väsentlig grad förbättra resiliensen i EU:s energiförsörjning, minska beroendet av energiimport och åstadkomma rättvis omställning. För att detta ska vara möjligt behövs det ytterligare investeringar och reformer av olika slag, både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå.

Av denna anledning har kommissionen lagt fram ett förslag om att faciliteten för återhämtning och resiliens ska bli det främsta verktyget för genomförandet av REPowerEU[29] eftersom den hittills har visat sig ge resultat. Lånemöjligheterna i faciliteten, liksom de föreslagna ytterligare finansieringskällorna, kan bidra till att stärka EU:s öppna, strategiska oberoende och minska EU:s beroende av fossila bränslen samt stödja förnybar energi och minska energiförbrukningen överlag. Förstärkt med ambitionshöjande REPowerEU-kapitel är återhämtnings- och resiliensplanerna väl lämpade att fungera som EU:s strategiska ram för reformer och investeringar och säkerställa att medlemsstaterna arbetar tillsammans för att skapa mer motståndskraftiga, säkra och hållbara energisystem.

[29] Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordning (EU) 2021/1060, förordning (EU) 2021/2115, direktiv 2003/87/EG och beslut (EU) 2015/1814. Den fullständiga texten finns på https://ec.europa.eu/info/files/proposal-regulation-european-parliament-and-council-amending-regulation-eu-2021-241-regards-repowereu-chapters-recovery-and-resilience-plans-and-amending-regulation-2021-1060-2021-2115-2003-87-ec-2015-1814_en.